ריב"ן

מתני' וזרקו לפני הפורס. הקבלו שלהן והמורם מתכוין וחפץ לקופה שיהא שקלו מתרומה והנמת רוח הוא לפי שלא יהא מתקרב אלא משלהן תחלה: **הרם אם הראשונה.** כאחד מן הקופות: **וחיפה בקטבלאות.** מכסה הקופות בצור לפיכך. **השלישית לא היה.** צריך לכסות שבכר שתרמו אחרות ולמה היה מכסה הראשונה שמא יבאו ויתרמו מן הכסף שבקופה ויהיו נקופה אחרת אבל אם היה מכוסה אין לחוש. תניא בתוספתא פ"ג הרם את הראשונה לבסי אחר שהיא מרבעת ולא כל ישראל ויפיה בקטבלאות מפני שבני פורים באין ושוקלין עליה. הרם את הפנינה ואמר הרי זו לבסי עמון ומואב פי' ישראל שדרים בעמון ומואב ומכרכין המוקפין לאחר ישראל ויפיה בקטבלאות מפני שאנשי בבל באין ושוקלין עליה. הרם את השלישית ואמר הרי זו מבבל וממדינות הרחוקות ועל כל ישראל לא היה מחפה אז היתה

תקלין חדתין

ולמה קרי ליה עתיקא. מאחר שזוכרים שמלדו בה קיימיה ר"ג **מן בגין כו' כמה דהוה.** והייו עתיקא כמו שהיתה קודם קטנה: ר"ש **אמר רבי יוחנן הדא דידן כו'.** וכמי אמרי בבבלי שם אר"י אמנייתא קדמייתא דהוות בטבריא הוות יתיה מן יתיה דא דבמה וכה משערין רביעית של פשת. וגירסת הספרים שיטות: **שיעורו של כוס.** בתרגום אלפנשת: ר"ג **אבי יכב.** יין קרוש בכוס משערין דמעיקרא הוה היה רביעית וכקרום רביעית שלמה בעינן דלמא בר מזיגה הוא: ר"ג **אמר דר' נתן בר' בר"י בר' בר' יו.** והוא כריש מוכא בבבלי שבת (שם) דרבי נתן וריש בר"י אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין. דאינו כבשר לעמה בגילה בכוס ולא תוכת מקקין בו. וכ"ה מעמתין אמר רבי יוסי בר"י אף בשמיטתו בית הלל לא נתיתו אלא בדם שיש בו רביעית הוא ויטול לקרום והייטו אמרו דבר אחד שבכוס הינם בשמיטת הי רביעית אלמא בר"ו בר"י מיתוקמא: **ועסרו אם דמה.** אמר לה אתם אם עד רביעית אז אף ברביעית: **ושלל בו עד כמה הא אשנה בית.** לא השיבו אלים: **עד רביעית עסור בו.** בר"ו בר"ו והתם לא היה רביעית ועיהבו דמה: **ובאים ר"ש.** התרעם רבי אלעזר על שלא השיב רבי שיעון: **אדון עוברא.** אמר לה אמר לעמה בשר שפיכה רבי שיעון: **עד רביעים עסור בו.** שאל אותו אם כן הדין: **ובשבו בית.** דתמו שלא לאה לבתיהו ולא נהג בו בכבוד. כמו ובשבו דבברכות פרק ב' (דף ח): **דשאל לך.** בענין לבתיהו שבלאה ומעמת בית: **דלא הוות דעתי בי.** שלא היה דעתי מישבת: **שלוקח הנים.** ואין לי קרקע שהתא אמת מאדע מלמת מרשמתו ולדק מבשים נשקף על ידי הנשמים מה שהיו כן כשלוקח על שנה הנים לבשנה הבאה אינו יודע אם יהיה לו כמה ליקח ואם יהיה הנים: **מן הסדקי.** מעט מעט מהמוכר הנים ומתפחד ולמא בתחלת יחדנו ונם היוקר הוה ע"י מקיעני שנרים יום ויום ואחר שלו לילה ויום שלא יהיה לו בל שעדותיו הרגילים בערב ובקר: **ולא אתמין.** **וב שלוקח מהבלבר.** מהנתנים בת אפויה לזיומנין אין לו את כדולה לאכול: **ואנא אפיכנא אפלבר.** ואין דעתי מיושבת: **מהו דדין.** מאי הוי עלה לו יותר מרביעית טמא וכ"ר בר"ו אר אף כו. שהוא טהור. משמע לגמרי טהור אף יותר מרביעית. ודמי מה טהור מלהכשיר הוא לגמרי טהור שאינו מכשיר ואין בו תורת משקה אבל לטמא מטמא יותר מרביעית כשיעור נגילה בכוס וכלעיל: **אמן מנין.** בתכשירין פ"ו: **מעמא ואינו מכשיר ואינו לא כיולא.** מ משמע דאמרינן כשאין מכשיר אינו מטמא ומאלמר טהור אם כן מוכח לגמרי טהור אף מלמעלה: **דלמא לשעור עוסאמו.** שדם הנבלן מטמא בכעדשה כבשר הנבלן מבשא"כ דם נגילה אינו כבשר נגילה בכוס אלא ברביעית אבל ברביעית על כל מנים מטמא אם"ג דאינו מכשיר: **אמן דאמר עמא דרבי יהודה.** רבי יהודה הוא דאמר בדים פ"ה דעדות דדם נגילה ג"ה מטמאין וכדפרים ר"ש בר"ש דזוקא ברביעית וכדאמרינן בבבלי מנחות (ק"נ ע"ז): **ומ"ד טהור דר' כ"פ.** דס"ל טהור לגמרי אף יותר מרביעית. וכדאמרי בבבלי שם דהעיד ריב"פ שהיו עולי רגלים הולכים עד מרכיטותיהן בדם הנבלות ולא אמרו להם דבר: **ויאות.** מה דאמר טמא בר"ו: **דר' מורה מוראה דבים נשיא הוה.** וכמן פרשת דבית רבי הוה והוהיר בטמעתיה דמחות מרביעית היה שם ולכן שיהרוה: **מתני' כמרגוד חשוב.** תרוץ וכפול פן יתמעוהו שהטמין שם מטעות הלבנה: **משון הלבנה.** על ידי שלקח ממנה: **בבל קוון.** בעל שיער ונירסת הרמב"ם קבן והוא עני שתאב למעות וכן נהגל לחון כמו קוכן בעל יד: **אפפסיס בקלקין.** בנדי בבר כמו בשבת הקלקים והיו מפרידין הנימות אלא שהיה שמטן בתוכן: **מדברין היו עמו.** כדי אלא יומין בדיו: **ויאמר אם.** כדי אלא יומין בפיו: **ומאי אכרכה.** אלא פיו מים וג"כ לא יהיה יכול לבעמין בפיו: **מאני אכרכה.** שלריך לנרך על הטפרשה ובשמקקין בפיו אינו יכול לנרך דא"א לפלקן לגד אמר וכ"ש בפיו אלא מים: **אמבוור שבכולן.** מפורש ליה לחיות נקי מהבריות כמו מידי אמים: **מתני' של בית ר"ג בו.** שהיו רוחין שיעוב המיהן לקרבנות חתרן ללשבה בשבר אחוא תורם והתורם מתכוין ודוחפו מהלבנה לקופה של ב' אלין אמורים בה: **ג' אפעמים.** דרך הכמים הוא בן. כמו אגל זו כי ישוד הרבה: **הראשונה.** תרומה ראשונה מהלבנה: **בקטבלאות.** על הנשתר בלבנה והמבעלין אמ"כ נוטנין על הקטבלא: **ולמה היה מחפה.** בראשונה ושניה: **שמא ישכח ויתרום.** מן התרום וכשמחפה עבשו המתפוחים שיהיו תורם מתח שבל הקטבלא רק בשלישית לא היה צריך לחפות שלוקח ממנה עד שנומרה בלבנון: **נשם ש"י.** שבראשונה היתה נאה מא"י: **כרכים המוקפין.** היינו מקומות המסוכנים שהיו מגיאין בשנים: **נשם בבל כו'** כשר"ת שבת יעקב פיגון כ"ב שבתרב בפירוש אמר בבלי שבמו פיוסקין ופירוטו דחוק ומ"ש מיקר: **על רוש אלבב ומהלב ושלים אלבב.** עין תוס' בסמפרים ק"ע ע' ד"ה בביעית שמיבשב לנטיות זו

הישנה אמר רבי יוחנן [ט]הדין דידן (הות) הוא ולמה קרי ליה עתיקה [א]מן בגין דהוה ביומו אית דאמרי דהוה זעירא ורבתא ואית דאמרי דאזעירא [ב]ולא אזעירא כמה דהות. [ג]כמה הוא שיעור של כוס רבי יוסי בשם ר' יוסי בן פזי ור' יוסי בר ביבי בשם ר' שמואל אצבעים על אצבעים על רום אצבע ומחצה ושליש אצבע. [2](תני[3]) יבש כזית דברי רבי נתן) רבנן דקיסרי (א)ורבי יוסי בר ביבי בשם שמואל אתיא דר' נתן [ד]ר"ש כמה דר"ש אמר ברביעית בן אמר ר' נתן ברביעית לבשיקרש ויהא בו כזית רבי סימון בשם ריב"ל מעשה[7] בפרדת רבי שמתה ושהרו את דמה משום נבילה ושאל [ב]רבי אליעזר את ר' סימון עד כמה ולא אשגח ביה ושאל לריב"ל וא"ל עד רביעית טהור יותר מרביעית טמא [ה]ובאש לר"א על (עד) דלא חזר ליה ר' סימון שמועתא רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא א"ל רבי יצחק [ג]בר (ביסנא) כהנה עד רביעית טהור יותר מבאן טמא ובעט ביה אמר ליה רבי זריקא בנין דשאיל לך את בעט ביה א"ל בנין דלא הות דעתי בי בעיטנא ביה דאמר רבי חנן [1]והיו חייך תלואים לך מנגד זה שלוקח חטים לשנה [2]פחדת[3]) לילה ויומם זה הלוקח מן [4]הסדקי ולא תאמין בחייך זה הלוקח מן הפלטור ואנא סמיכנא אפלטור [ד]ומהו כדון העיד[5] ר' יהושע בן פתורה על דם נבילה שהוא טהור מהו טהור טהור מלהכשיר אבל לטמות מטמא תמן[6]) תנינן [7]דם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו [ה]כיוצא בו ושיעור טומאתו שדמו מטמא כבשרו אמר רבי יוסי פליני בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מאן דאמר טמא כרבי יהודה ומ"ד טהור כר' יהושע בן פתורה (ג"א רב אבוה דאימן אחתיה דר' יהודה וכו') אמר ליה רב אבדומה דמן נחותה ויאות[7]) דרבי יהודה מוריינא דבי נשיאה הוה: שמא יעני ויאמרו כו': תני רבי ישמעאל [ו]קוין לא יתרום מפני החשד תני הגזברין היו מפספסין בקלקין תני[2]) מדברין היו עמו משעה שהוא נכנס עד שעה שהוא יוצא וימלא פומיה מוי א"ר תנחומא [ז]) מפני הברכה (ד)רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בתורה ובנביאים ובכתובים מצאנו שאדם צריך לצאת ידי חבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום בתורה מנין דכתיב [2]והייתם נקיים מה' וישראל בנביאים מנין דכתיב [3]אל אלהים ה' וגו' וישראל הוא ידע בכתובים מנין דכתיב [4]ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם גמליאל זוגא (ה)שאל לרבי יוסי בר רבי בון איזהו המחוור שבכולם אמר ליה והייתם נקיים מה' ומישראל:

הלכה ג מתני' של בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו וזרקו לפני

התורם והתורם מתכוין [1]ודחפו לתוך הקופה [2]אין התורם תורם עד שהוא אומר להם אתרום והן אומרין לו תרום תרום תרום שלש פעמים [3]תרם את הראשונה וחיפה בקטבליאות השנייה וחיפה בקטבליאות השלישית [1]לא היה מחפה ולמה היה מחפה שמא ישכח ויתרום מן הדבר התרום תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל והשניה לשם כרכים המוקפין לה והשלישית לשם בבל ולשם מדי ולשם מדינות

כתוך פיו: **ופריך ומאלא פומיה מוי.** היה לו למלאות פיו מים ולא היו לריכין לדבר אמר: **מפני הברכה.** שהיה התורם לנרך על התרומה כדרך שמברכין על הפרשת תרומה הגורן: **אחזו המחזיר שבכולן.** אחזו המספקים מבורר ומפורס שבכולן שלריך לנקות עלמו לפני בני אדם:

הלכה ג מתני' וזרקו לפני הפורס.

מתכוונים היו שיטלו שקליהם לתוך הקופה ויקנו מהם קרבנות לבור ולא יהיו אומרים לשבה: **ג' פעמים.** על כל פעם ופעם היה אומר אתרום ואם אומרים תרום וכן דרך לשון אמרים לבהמה משולש: **תרם אם הראשונה.** הקופות הגדולות של ר' אליעזר שהרם מן הלבנה היו מכוסות במטפחות ואמ"כ כשתרם מהן בקופות הקטנות של ג' אמרו היה תורם הקופה הקטנה שכתב עליה מ' מאמר מקופות הגדולות ומכסה אותה במטפחת ואמ"ה מגלה הקופה הגדולה הנשיב וממלא ממנה קופה הקטנה שכתוב עליה ב' ומכסה אותה וכן בשלישית אלא שלא היה מכסה אותה לשימנה שממנה יתחיל בקרבן העלרת: **הראשונה נשם ש"י.** שהן שלהם שקליהם תמלה: **ושניה לשם כרכים המוקפין.** כגון עמון ומואב ומיהו בכל פעם היו מורמין על שם כל ישראל על הנגבי ועל התעיד לגנות ולא הזכיר אמנה מלוקי מקומות אלא אלא לחזיתון שתקנו ג' פרקים אלו כדי שיהנו מקומות המוקפים לה: **ג' פעמים.** דרך חכמים הוא כן. כמו מגל זו כי ישוד הרבה: **הראשונה.** תרומה ראשונה מהלבנה: **בקטבלאות.** על הנשתר בלבנה והמבעלין אמ"כ נוטנין על הקטבלא: **ולמה היה מחפה.** בראשונה ושניה: **שמא ישכח ויתרום.** מן התרום וכשמחפה עבשו המתפוחים שיהיו תורם מתח שבל הקטבלא רק בשלישית לא היה צריך לחפות שלוקח ממנה עד שנומרה בלבנון: **נשם ש"י.** שבראשונה היתה נאה מא"י: **כרכים המוקפין.** היינו מקומות המסוכנים שהיו מגיאין בשנים: **נשם בבל כו'** כשר"ת שבת יעקב פיגון כ"ב שבתרב בפירוש אמר בבלי שבמו פיוסקין ופירוטו דחוק ומ"ש מיקר: **על רוש אלבב ומהלב ושלים אלבב.** עין תוס' בסמפרים ק"ע ע' ד"ה בביעית שמיבשב לנטיות זו

מסורת הש"ס

ט) חדא, כ) תוספרא כמה, ג) שבת עז ע"ב, ד) מנחו' קנ ב' ולקמן פ"ח הל"ח, ה) ובעמ ר"ח, ו) בבבלי כד ע' מנחו' קנ, ז) לעיקר, ח) שם עדיות פ"ה מ"ח, ט) מבבלי פ"ו מ"ה, י) מנחות קד ב, כ) תוספתא פ"ב.

עין משפט נר מצוה

יט א מי' פרק ר"ח מסבת הל"ב:
כ ב מי' פרק ג מאה"ע הל"ד:
כא ג מי' פרק י מטומאת אוכלין הלכה נ:
כב ד מי' פרק ג משקלים הל"י ובהגהות:
כג ה מי' שם הלכה ה:
כד ו מי' שם הל"ז:

נוסחת הבבלי

(א) וריש בר' בינין נשם ר' שמואל: (ב) ושאל ר' אלעזר: (ג) בר ביסנא עד בו': (ד) ר"ש נשם ר' נתן בתורה כו': (ה) שאל את ר' יוסי בר ביבי אחיהו כו': (ו) ודוחפה לקופה כו': (ז) לא היה מחפה שמא יטמא את התרום ויתרום את התרום כו':

הגהות הגר"א

[א] ר"ג ולמה קרי ליה עתיקא מן בגין דהוה ביומו' זעירא ורבתא ואחעירת כמ' דהוה כל"ל: [ב] ר"ג אמר ר' יוחנן הדא דידן היא חלי שמיע' עבריות דיבנה כי כתן הוא מקומו של ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י ממנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא רבעא וכה משערין רביעית שיטה: [ג] ל"ל אחיה דר' נתן בר' יוסי בר"ר יהודה כו'. והוא בריש מוכא בבבלי שבת (שז). דר' נתן ור"ש ר"א אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין וכו' וכ"ה מעמתין ל"ר יוסי בר' אף בשמיטתו ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י אמר ר' יוסי בר' אף בשמיטתו ר"ש בר' אלעזר אמר ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י ממנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא רבעא וכה משערין רביעית שיטה. [ד] ל"ל אחיה דר' נתן בר' יוסי בר"ר יהודה כו'. והוא בריש מוכא בבבלי שבת (שז). דר' נתן ור"ש ר"א אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין וכו' וכ"ה מעמתין ל"ר יוסי בר' אף בשמיטתו ר"ש בר' אלעזר אמר ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י ממנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא רבעא וכה משערין רביעית שיטה. [ה] ל"ל אחיה דר' נתן בר' יוסי בר"ר יהודה כו'. והוא בריש מוכא בבבלי שבת (שז). דר' נתן ור"ש ר"א אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין וכו' וכ"ה מעמתין ל"ר יוסי בר' אף בשמיטתו ר"ש בר' אלעזר אמר ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י ממנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא רבעא וכה משערין רביעית שיטה. [ו] ל"ל אחיה דר' נתן בר' יוסי בר"ר יהודה כו'. והוא בריש מוכא בבבלי שבת (שז). דר' נתן ור"ש ר"א אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין וכו' וכ"ה מעמתין ל"ר יוסי בר' אף בשמיטתו ר"ש בר' אלעזר אמר ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י ממנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא רבעא וכה משערין רביעית שיטה. [ז] ל"ל אחיה דר' נתן בר' יוסי בר"ר יהודה כו'. והוא בריש מוכא בבבלי שבת (שז). דר' נתן ור"ש ר"א אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין וכו' וכ"ה מעמתין ל"ר יוסי בר' אף בשמיטתו ר"ש בר' אלעזר אמר ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י ממנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא רבעא וכה משערין רביעית שיטה. [ח] ל"ל אחיה דר' נתן בר' יוסי בר"ר יהודה כו'. והוא בריש מוכא בבבלי שבת (שז). דר' נתן ור"ש ר"א אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין וכו' וכ"ה מעמתין ל"ר יוסי בר' אף בשמיטתו ר"ש בר' אלעזר אמר ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י ממנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא רבעא וכה משערין רביעית שיטה. [ט] ל"ל אחיה דר' נתן בר' יוסי בר"ר יהודה כו'. והוא בריש מוכא בבבלי שבת (שז). דר' נתן ור"ש ר"א אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין וכו' וכ"ה מעמתין ל"ר יוסי בר' אף בשמיטתו ר"ש בר' אלעזר אמר ר' יוחנן הל"ל ולא לעיל מינה. וכ"ה בבבלי אל פרש"י ממנייתא קדמייתא דהוה בטבריא הוה יתיה על דא רבעא וכה משערין רביעית שיטה.

עין יצחק

מתני' וזרקו לפני הפורס. הקבלו שלהן והמורם מתכוין וחפץ לקופה שיהא שקלו מתרומה והנמת רוח הוא לפי שלא יהא מתקרב אלא משלהן תחלה: **הרם אם הראשונה.** כאחד מן הקופות: **וחיפה בקטבלאות.** מכסה הקופות בצור לפיכך. **השלישית לא היה.** צריך לכסות שבכר שתרמו אחרות ולמה היה מכסה הראשונה שמא ישכח ויתרום מן הכסף שבקופה ויהיו נקופה אחרת אבל אם היה מכוסה אין לחוש. תניא בתוספתא פ"ג הרם את הראשונה לבסי אחר שהיא מרבעת ולא כל ישראל ויפיה בקטבלאות מפני שבני פורים באין ושוקלין עליה. הרם את הפנינה ואמר הרי זו לבסי עמון ומואב פי' ישראל שדרים בעמון ומואב ומכרכין המוקפין לאחר ישראל ויפיה בקטבלאות מפני שאנשי בבל באין ושוקלין עליה. הרם את השלישית ואמר הרי זו מבבל וממדינות הרחוקות ועל כל ישראל לא היה מחפה אז היתה

תקלין חדתין

ולמה קרי ליה עתיקא. מאחר שזוכרים שמלדו בה קיימיה ר"ג **מן בגין כו' כמה דהוה.** והייו עתיקא כמו שהיתה קודם קטנה: ר"ש **אמר רבי יוחנן הדא דידן כו'.** וכמי אמרי בבבלי שם אר"י אמנייתא קדמייתא דהוות בטבריא הוות יתיה מן יתיה דא דבמה וכה משערין רביעית של פשת. וגירסת הספרים שיטות: **שיעורו של כוס.** בתרגום אלפנשת: ר"ג **אבי יכב.** יין קרוש בכוס משערין דמעיקרא הוה היה רביעית וכקרום רביעית שלמה בעינן דלמא בר מזיגה הוא: ר"ג **אמר דר' נתן בר' בר"י בר' בר' יו.** והוא בבבלי שבת (שז) דרבי נתן ור"ש ר"א אמרו דבר אחד דמני אתם דם בגילה ר"ש מעבירין. דאינו כבשר לעמה בגילה בכוס ולא תוכת מקקין בו. וכ"ה מעמתין אמר רבי יוסי בר"ר אף בשמיטתו בית הלל לא נתיתו אלא בדם שיש בו רביעית הוא ויטול לקרום והייטו אמרו דבר אחד שבכוס הינם בשמיטת הי רביעית אלמא בר"ו בר"י מיתוקמא: **ועסרו אם דמה.** אמר לה אתם אם עד רביעית אז אף ברביעית: **ושלל בו עד כמה הא אשנה בית.** לא השיבו אלים: **עד רביעית עסור בו.** בר"ו בר"ו והתם לא היה רביעית ועיהבו דמה: **ובאים ר"ש.** התרעם רבי אלעזר על שלא השיב רבי שיעון: **אדון עוברא.** אמר לה אמר לעמה בשר שפיכה רבי שיעון: **עד רביעים עסור בו.** שאל אותו אם כן הדין: **ובשבו בית.** דתמו שלא לאה לבתיהו ולא נהג בו בכבוד. כמו ובשבו דבברכות פרק ב' (דף ח): **דשאל לך.** בענין לבתיהו שבלאה ומעמת בית: **דלא הוות דעתי בי.** שלא היה דעתי מישבת: **שלוקח הנים.** ואין לי קרקע שהתא אמת מאדע מלמת מרשמתו ולדק מבשים נשקף על ידי הנשמים מה שהיו כן כשלוקח על שנה הנים לבשנה הבאה אינו יודע אם יהיה לו כמה ליקח ואם יהיה הנים: **מן הסדקי.** מעט מעט מהמוכר הנים ומתפחד ולמא בתחלת יחדנו ונם היוקר הוה ע"י מקיעני שנרים יום ויום ואחר שלו לילה ויום שלא יהיה לו בל שעדותיו הרגילים בערב ובקר: **ולא אתמין.** **וב שלוקח מהבלבר.** מהנתנים בת אפויה לזיומנין אין לו את כדולה לאכול: **ואנא אפיכנא אפלבר.** ואין דעתי מיושבת: **מהו דדין.** מאי הוי עלה לו יותר מרביעית טמא וכ"ר בר"ו אר אף כו. שהוא טהור. משמע לגמרי טהור אף יותר מרביעית. ודמי מה טהור מלהכשיר הוא לגמרי טהור שאינו מכשיר ואין בו תורת משקה אבל לטמא מטמא יותר מרביעית כשיעור נגילה בכוס וכלעיל: **אמן מנין.** בתכשירין פ"ו: **מעמא ואינו מכשיר ואינו לא כיולא.** מ משמע דאמרינן כשאין מכשיר אינו מטמא ומאלמר טהור אם כן מוכח לגמרי טהור אף מלמעלה: **דלמא לשעור עוסאמו.** שדם הנבלן מטמא בכעדשה כבשר הנבלן מבשא"כ דם נגילה אינו כבשר נגילה בכוס אלא ברביעית אבל ברביעית על כל מנים מטמא אם"ג דאינו מכשיר: **אמן דאמר עמא דרבי יהודה.** רבי יהודה הוא דאמר בדים פ"ה דעדות דדם נגילה ג"ה מטמאין וכדפרים ר"ש בר"ש דזוקא ברביעית וכדאמרינן בבבלי מנחות (ק"נ ע"ז): **ומ"ד טהור דר' כ"פ.** דס"ל טהור לגמרי אף יותר מרביעית. וכדאמרי בבבלי שם דהעיד ריב"פ שהיו עולי רגלים הולכים עד מרכיטותיהן בדם הנבלות ולא אמרו להם דבר: **ויאות.** מה דאמר טמא בר"ו: **דר' מורה מוראה דבים נשיא הוה.** וכמן פרשת דבית רבי הוה והוהיר בטמעתיה דמחות מרביעית היה שם ולכן שיהרוה: **מתני' כמרגוד חשוב.** תרוץ וכפול פן יתמעוהו שהטמין שם מטעות הלבנה: **משון הלבנה.** על ידי שלקח ממנה: **בבל קוון.** בעל שיער ונירסת הרמב"ם קבן והוא עני שתאב למעות וכן נהגל לחון כמו קוכן בעל יד: **אפפסיס בקלקין.** בנדי בבר כמו בשבת הקלקים והיו מפרידין הנימות אלא שהיו שמטן בתוכן: **מדברין היו עמו.** כדי אלא יומין בדיו: **ויאמר אם.** כדי אלא יומין בפיו: **ומאלא פומיה מוי.** יכולא פיו מים וג"כ לא יהיה יכול לבעמין בפיו: **מאני אכרכה.** שלריך לנרך על הטפרשה ובשמקקין בפיו אינו יכול לנרך דא"א לפלקן לגד אמר וכ"ש בפיו אלא מים: **אמבוור שבכולן.** מפורש ליה לחיות נקי מהבריות כמו מידי אמים: **מתני' של בית ר"ג בו.** שהיו רוחין שיעוב המיהן לקרבנות חתרן ללשבה בשבר אחוא תורם והתורם מתכוין ודוחפו מהלבנה לקופה של ב' אלין אמורים בה: **ג' פעמים.** דרך חכמים הוא כן. כמו אגל זו כי ישוד הרבה: **הראשונה.** תרומה ראשונה מהלבנה: **בקטבלאות.** על הנשתר בלבנה והמבעלין אמ"כ נוטנין על הקטבלא: **ולמה היה מחפה.** בראשונה ושניה: **שמא ישכח ויתרום.** מן התרום וכשמחפה עבשו המתפוחים שיהיו תורם מתח שבל הקטבלא רק בשלישית לא היה צריך לחפות שלוקח ממנה עד שנומרה בלבנון: **נשם ש"י.** שבראשונה היתה נאה מא"י: **כרכים המוקפין.** היינו מקומות המסוכנים שהיו מגיאין בשנים: **נשם בבל כו'** כשר"ת שבת יעקב פיגון כ"ב שבתרב בפירוש אמר בבלי שבמו פיוסקין ופירוטו דחוק ומ"ש מיקר: **על רוש אלבב ומהלב ושלים אלבב.** עין תוס' בסמפרים ק"ע ע' ד"ה בביעית שמיבשב לנטיות זו

מסורת הש"ס

ט) חדא דידן הוא. מדה שהיתה לנו מקדמית: **כ"ג ולמה לא קרי ליה עתיקא.** שהרי בזמן הזה לא היתה המדה הזאת וכבר עברה והל"ל הדא עתיקתא כדאמר ר"ת דלקמן ר"ח אמר אין לקרוקה יפנה כיון שהיתה בימיו: **כ"ג אית דאמרי דהוות זעירא ולא זעירא כמה דהוות.** ולא אזעירא כמה דהות. [ב] אזעירא כמה דהות. [ג] כמה הוא שיעור של כוס רבי יוסי בשם ר' יוסי בן פזי ור' יוסי בר ביבי בשם ר' שמואל אצבעים על אצבעים על רום אצבע ומחצה ושליש אצבע. [2](תני[3]) יבש כזית דברי רבי נתן) רבנן דקיסרי (א)ורבי יוסי בר ביבי בשם שמואל אתיא דר' נתן [ד]ר"ש כמה דר"ש אמר ברביעית בן אמר ר' נתן ברביעית לבשיקרש ויהא בו כזית רבי סימון בשם ריב"ל מעשה[7] בפרדת רבי שמתה ושהרו את דמה משום נבילה ושאל [ב]רבי אליעזר את ר' סימון עד כמה ולא אשגח ביה ושאל לריב"ל וא"ל עד רביעית טהור יותר מרביעית טמא [ה]ובאש לר"א על (עד) דלא חזר ליה ר' סימון שמועתא רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא א"ל רבי יצחק [ג]בר (ביסנא) כהנה עד רביעית טהור יותר מבאן טמא ובעט ביה אמר ליה רבי זריקא בנין דשאיל לך את בעט ביה א"ל בנין דלא הות דעתי בי בעיטנא ביה דאמר רבי חנן [1]והיו חייך תלואים לך מנגד זה שלוקח חטים לשנה [2]פחדת[3]) לילה ויומם זה הלוקח מן [4]הסדקי ולא תאמין בחייך זה הלוקח מן הפלטור ואנא סמיכנא אפלטור [ד]ומהו כדון העיד[5] ר' יהושע בן פתורה על דם נבילה שהוא טהור מהו טהור טהור מלהכשיר אבל לטמות מטמא תמן[6]) תנינן [7]דם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו [ה]כיוצא בו ושיעור טומאתו שדמו מטמא כבשרו אמר רבי יוסי פליני בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מאן דאמר טמא כרבי יהודה ומ"ד טהור כר' יהושע בן פתורה (ג"א רב אבוה דאימן אחתיה דר' יהודה וכו') אמר ליה רב אבדומה דמן נחותה ויאות[7]) דרבי יהודה מוריינא דבי נשיאה הוה: שמא יעני ויאמרו כו': תני רבי ישמעאל [ו]קוין לא יתרום מפני החשד תני הגזברין היו מפספסין בקלקין תני[2]) מדברין היו עמו משעה שהוא נכנס עד שעה שהוא יוצא וימלא פומיה מוי א"ר תנחומא [ז]) מפני הברכה (ד)רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בתורה ובנביאים ובכתובים מצאנו שאדם צריך לצאת ידי חבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום בתורה מנין דכתיב [2]והייתם נקיים מה' וישראל בנביאים מנין דכתיב [3]אל אלהים ה' וגו' וישראל הוא ידע בכתובים מנין דכתיב [4]ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם גמליאל זוגא (ה)שאל לרבי יוסי בר רבי בון איזהו המחוור שבכולם אמר ליה והייתם נקיים מה' ומישראל:

הלכה ג מתני' של בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו וזרקו לפני

הדא דידן הוא. מדה שהיתה לנו מקדמית: **כ"ג ולמה לא קרי ליה עתיקא.** שהרי בזמן הזה לא היתה המדה הזאת וכבר עברה והל"ל הדא עתיקתא כדאמר ר"ת דלקמן ר"ח אמר אין לקרוקה יפנה כיון שהיתה בימיו: **כ"ג אית דאמרי דהוות זעירא ולא זעירא כמה דהוות.** וכ"פ גם לתרץ ולמה אמר ר"ח עתיקתא מפני שהיתה אותה כברשעורה וזה היה כימי ר"ש הלכך לא מצי למימר עתיקתא דס"ד אמינה הפמוחה קאמר ואי הוי הפחת בפשם שני כמו כרשעורה שיר המ"ל עתיקתא דאין לעשות דאמינה שנפחתה קאמר דא"כ הייינו מפרשין דאמינה גדולה קאמר אבל הפחת להמדה קטנה שנימיו לא היתה בשום לתמדה הקטנה שהיתה כרשעורה ואלו איכא למטעי דעל הרשעורה הפחוחה נאמר עתיקתא לכך קאמר הדא דידן הוא לעשות לעולם אמינה קודם ולו שהיה לתן עכשיו ולילה למיטעי: **כ"ג אבי יכב בכוס דבר' רבי נתן.** הייב בר בגיעת בעינן בר"ש דמתניתין דאמר כולן ברביעית ולית ליה לר"ש הא דאמרינן בסמוך דקרום לאו בר מזיגה הוא: **ועסרו דמה משום נבילה.** שלא היה בו רביעית וכל שאינו רביעית בכשיקרש לא יהיה בו כזית ואין בו טומאת נבילה: **עד כמה.** דם היה בה שטהרו אותו משום נבילה: **ולא אשגח ביה.** ולא השיב לו ר' סימון דבר: **ובאל לר"ל ול"ל וכו'.** ר"ג **ובאש לר"א על דלא** וכו'. והבע לר"א על ר' סימון על שלא השיב לו על שאלתו: **מאני דדין עובדא.** פיפר המעשה (שמטו) [שמתה] הפרדת בל בית ועסרו דמה משום נבילה: **ל"ל ר' בר ביסנא לר' סימון.** בדרך שאלה אם עד רביעית הוא דטהרו אבל יותר מכאן טמא לו אמילי יותר מרביעית טהור: **ובעט ביה.** רבי סימון ודחף אותו בסנדלו. ל"ש גער בו: **ל"ל ר"ג.** לר' סימון משום דשאל לך דבר תורה את מינף ביה בתמיה: **ל"ל.** הא דלא השבתי לו בהונן שלא היתה דעתי מיושבת בעת הבית: **זה שלוקח חטים לשנה.** שאין לו קרקע לזרוע והייטו חיין מלאים שאינו יודע אם יהיו לו מעות לשנה הבאה: **ר"ג פדק.** מוכר הנחלה לזו שאין לו וזה הלוקח אופה מצבת לשנת ולילה ויומם רמז לשנת שהיום הולך אחר הלילה: **זה הלוקח מן הפלטור.** מן המתנות שאינו לא יפה לו לאתתוס לאמור: **ואנא אפלבר סמיך.** ואין דעתי מיושבת עלי להשיב לו: **ר"ג ומאי דדון.** מאי הוי עלה אם יותר מרביעית עמא לא טהור: **הדא ריב"כ.** מתניתין היא בפ"ו דעדות: **על דם נבלות שהוא טהור.** וקפ"ד טהור לגמרי קאמר אפילו כיותר מרביעית: **ואריך מהו טהור.** שהוא טהור להכשיר הוא"עים שאינו מכשיר אלא דם הטיתת בשעת שחיטה אבל לטמא מודה ריב"ב שדם נבלות מטמא: **ומתני דמן מגיגן.** מתכשירין פ"ו: **ואין לנו כיוצא בו.** וקפ"ד שאין לנו דם כיוצא שאינו מכשיר ומטמא ש"מ דם נבלה אפילו טמאיי לא מטמא: **ר"ג ואין לנו כיוצא בו כשיעור עומאתו וכו'.** וה"פ דקשיא ליה דלמא הא דאינו כיוצא בו הייטו לענין שיטמא הדם בכשהו אלא הארר שדמו נמי מטמא בכעדשה ואפילו הדם לגול אבל דמו של נבלה מיהו מטמא בכשיעור רביעית וטומאתו מדרבנן דרביעית בשיקרוש יעמוד על מים ומתחלף בנבלה ממש: **מ"ד עמא.** והייטו ריב"ל דלעיל בריש דאמר בפ"ד דעדות אב"ה מטמאין דם נבלה: **ומ"ד טהור